

Poznań, 23 lipca 2023 r.

Dr hab. Paweł Marszałek, prof. UE
Uniwersytet Ekonomiczny w Poznaniu
Katedra Pieniądza i Bankowości

Recenzja dorobku naukowego, dydaktycznego i organizacyjnego dr Macieja Ryczkowskiego sporządzona w ramach postępowania habilitacyjnego prowadzonego w Uniwersytecie Mikołaja Kopernika w Toruniu, zgodnie z treścią wniosku Habilitanta – w dziedzinie nauk społecznych, dyscyplina ekonomia i finanse

Opinia całokształtu dorobku Pana Doktora Macieja Ryczkowskiego została sporządzona w odpowiedzi na pismo z dn. 7 kwietnia 2023 r., w którym Przewodnicząca Rady Dyscypliny Naukowej Ekonomia i Finanse Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu, prof. dr hab. Magdalena Osińska, poinformowała mnie, iż w związku z wnioskiem habilitacyjnym dr Macieja Ryczkowskiego z dnia 2 grudnia 2022 r., a także w związku z wyznaczeniem części składu Komisji habilitacyjnej przez Radę Doskonałości Naukowej, Rada Dyscypliny Ekonomia i Finanse Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu w Uchwale nr 22N/2022/2023 z dnia 22 marca 2023 roku, powołała mnie na Recenzenta w postępowaniu w sprawie nadania stopnia naukowego doktora habilitowanego dr Maciejowi Ryczkowskiemu w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie ekonomia i finanse (podstawa prawna: art.221, ust. 5 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce z dnia 20 lipca 2018 r.).

Postawę przygotowania recenzji stanowiła dokumentacja obejmująca:

Wniosek z dnia 2 grudnia 2022 r. oraz załączniki (wedle numeracji wnioskodawcy):

- załącznik 1. Dane wnioskodawcy;
- załącznik 2. Kopia dokumentu potwierdzającego posiadanie stopnia doktora;
- załącznik 3. Autoreferat
- załącznik 4. Wykaz osiągnięć naukowych
- załącznik 5. Dane naukometryczne
- załącznik 6. Publikacje w wersji elektronicznej opublikowane po uzyskaniu stopnia doktora
- załącznik 7. Oświadczenia o współautorstwie
- załącznik 8. Skany dokumentów potwierdzające wkład w granty
- załącznik 9. Skany dokumentów potwierdzające pozauczelniane stypendia i nagrody

1. Sylwetka Habilitanta

Dr Maciej Ryczkowski uzyskał tytuł zawodowy magistra ekonomii w Uniwersytecie Mikołaja Kopernika w Toruniu w 2008 roku. W roku 2012 uzyskał stopień naukowy doktora nauk ekonomicznych w zakresie ekonomii nadany przez Wydział Nauk Ekonomicznych i Zarządzania

Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu – tytuł rozprawy „Polityka pieniężna w ujęciu Mil-
tona Friedmana a strategia bezpośredniego celu inflacyjnego”. Promotorką pracy doktorskiej
była dr hab. Barbara Polszakowicz, prof. UMK, a recenzentami – prof. dr hab. Wiesława Przy-
bylska-Kapuścińska oraz dr hab. Mariola Piłatowska, prof. UMK.

Począwszy od października 2015 roku dr M. Ryczkowski jest zatrudniony jako adiunkt w Uni-
wersytecie Mikołaja Kopernika w Toruniu (Wydział Nauk Ekonomicznych i Zarządzania). Po-
nadto, ściśle współpracuje z praktyką jako pracownik Urzędu Statystycznego.

Habilitant nie ubiegał się wcześniej o nadanie stopnia doktora habilitowanego.

2. Ocena dorobku naukowego Habilitanta

2.1. Uwagi ogólne

Zgodnie z ustawą z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2018
r., poz. 1668, z późn. zm.) elementami podlegającymi ocenie w kontekście nadania stopnia
doktora habilitowanego jest, oprócz posiadania stopnia doktora: (1) posiadanie w dorobku
osiągnięć naukowych albo artystycznych, stanowiących znaczny wkład w rozwój określonej
dyscypliny, w tym co najmniej: jednej monografii naukowej, wydanej przez wydawnictwo,
które w roku opublikowania monografii w ostatecznej formie było ujęte w wykazie sporządzo-
nym zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 267 ust. 2 pkt 2 lit. a, lub cyklu powią-
zanych tematycznie artykułów naukowych opublikowanych w czasopiśmie naukowych lub w
recenzowanych materiałach z konferencji międzynarodowych, które w roku opublikowania ar-
tykułu w ostatecznej formie były ujęte w wykazie sporządzonym zgodnie z przepisami wyda-
nymi na podstawie art. 267 ust. 2 pkt 2 lit. b, lub zrealizowanego oryginalnego osiągnięcia
projektowego, konstrukcyjnego, technologicznego lub artystycznego oraz (2) wykazywanie się
istotną aktywnością naukową albo artystyczną realizowaną w więcej niż jednej uczelni, insty-
tucji naukowej lub instytucji kultury, w szczególności zagranicznej.

Habilitant jako osiągnięcie w myśl art. 219 ust. 1 pkt. 2 Ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. prawo o
szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2020 r., poz. 85 z późn. zm.) wskazał cykl powiązanych
tematycznie 9 publikacji naukowych, zatytułowany „**Pieniądz, kredyt i luzowanie ilościowe w
polityce pieniężnej z perspektywy czasowo-częstotliwościowej oraz globalnego kryzysu fi-
nansowego**”. Ocena tego osiągnięcia przedstawiona jest w pkt. 2.2. recenzji. Dodatkowo w
dalszej części recenzji dokonano oceny pozostałych aktywności Habilitanta (pracy organizacyj-
nej, dydaktycznej, popularyzatorskiej), gdyż dopełniają one niejako obraz naukowej sylwetki
Habilitanta.

2.2. Ocena osiągnięcia naukowego będącego podstawą ubiegania się o nadanie stopnia doktora habilitowanego – cyklu publikacji „Pieniądz, kredyt i luzowanie ilościowe w polityce pieniężnej z perspektywy czasowo-częstotliwościowej oraz globalnego kry- zysu finansowego” .

Na cykl publikacji składa się dziewięć artykułów naukowych:

[1] Ryczkowski, M. (2020). Macroeconomic effects of unconventional balance sheet policies in the United States and the Euro area. *Panoeconomicus*, 67(5), 627–655. doi: 10.2298/PAN170910023R. MEiN: **70 pkt**; IF: **0,852**

[2] Ryczkowski, M., (2016). Ewolucja poglądów Milтона Friedmana a polityka pieniężna Fed i EBC w okresie kryzysu finansowego, *Ekonomista*, 6, 823–852. MEiN: **14 pkt** – wg poprzedniej punktacji, **40 pkt** – wg nowej punktacji

[3] Ryczkowski, M. & Ręklewski, M. (2021). Macroeconomic performance of countries across monetary policy regimes from 2000 to 2017, *Economic Research-Ekonomska Istraživanja*, 34(1), 1224-1243, doi:10.1080/1331677X.2020.1820360. MEiN: **70 pkt**; IF: **3,080**

[4] Ryczkowski, M. (2021). Money and inflation in inflation targeting regimes – new evidence from time-frequency analysis, *Journal of Applied Economics*, 24(1), 17–44. doi: 10.1080/15140326.2020.1830461. MEiN: **40 pkt**; IF: **1,809**

[5] Ryczkowski, M., & Zinecker, M. (2022). The interconnectedness of stock prices, money, and credit across time and frequency from 1970 to 2016, *Technological and Economic Development of Economy*, 28(5), 1182–1220. doi:10.3846/tede.2022.16779. MEiN: **140 pkt**; IF: **5,656**

[6] Ryczkowski, M. (2020). Money and credit during normal times and house price booms: evidence from time-frequency analysis. *Empirica*. 47(4), 835–861. doi:10.1007/s10663-019-09457-2. MEiN: **40 pkt**; IF: **1,582**

[7] Ryczkowski, M. (2019). Money, credit, house prices and quantitative easing – the wavelet perspective from 1970 to 2016. *Journal of Business Economics and Management*, 20(3), 546–572. doi:10.3846/jbem.2019.9859. MEiN: **70 pkt**; IF: **1,640**

[8] Ryczkowski, M. (2017). Forward Guidance, pros, cons and credibility. *Prague Economic Papers*, 26(5), 523–541. doi:10.18267/j.pep.631. MEiN: **20 pkt** – wg poprzedniej punktacji, **40 pkt** – wg nowej punktacji; IF: **0,409**

[9] Ryczkowski, M., (2016). Poland as an inflation nutter: The story of successful output stabilization, *Zbornik Radova Ekonomskog Fakulteta u Rijeci: Časopis Za Ekonomsku Teoriju i praksu/Proceedings of Rijeka Faculty of Economics: Journal of Economics and Business*, 34(2), 363–392, doi:10.18045/zbefri.2016.2.363. MEiN: **15 pkt** – wg poprzedniej punktacji, **20 pkt** – wg nowej punktacji; IF: **0,214**

Cykl obejmuje publikacje z lat 2016-2022. Znajduje się w nim siedem publikacji samodzielnych i dwie współautorskie. W publikacjach współautorskich wkład wynosił 50% (nr 6) oraz 60% (nr 3), a Habilitant był w obu przypadkach autorem korespondującym odpowiedzialnym za koordynację merytoryczną.

Przyjęta w Autoreferacie kolejność artykułów w cyklu wynika z ich pogrupowania przez Habilitanta w trzy obszary tematyczne. Pierwszy z nich obejmuje publikacje 1-3. Przeprowadzono w nich ocenę wybranych makroekonomicznych efektów programów QE w Stanach

Zjednoczonych i strefie euro (publikacja 1), a także porównuje efekty działań w zakresie stabilizowania inflacji i bezrobocia w Stanach Zjednoczonych i strefie euro na siedem lat przed i osiem lat po globalnym kryzysie finansowych (2). Dla celów porównawczych w grupie tej uwzględniono także opracowanie (3) dotyczące Polski oraz 10 innych państw OECD o najdłuższej historii posługiwania się pełną wersją strategii bezpośredniego celu inflacyjnego.

Drugą grupę stanowią publikacje 4-7. Habilitant zbadał w nich zmiany w czasie i częstotliwości związków pomiędzy pieniądzem i kredytem (publikacja 4) oraz pomiędzy obu tymi kategoriami a cenami akcji (5), cenami nieruchomości (7) i wskaźnikiem cen towarów i usług konsumpcyjnych (4).

Ostatnia, trzecia grupa obejmuje publikacje 8-9 i stanowi studium przypadku Polski. W szczególności, badano tu, czy Narodowy Bank Polski (NBP), nie przywiązując w swojej strategii oficjalnego znaczenia do pieniądza i kredytu, a będąc jednocześnie bankiem o silnej awersji do inflacji, może skutecznie stabilizować inflację, lukę produkcyjną, a także wdrożyć wiarygodną z perspektywy oczekiwań inflacyjnych konsumentów niekonwencjonalną politykę pieniężną. Można uznać, iż taki podział jest zasadny

Swoistym dopełnieniem cyklu jest jego charakterystyka oraz synteza przedstawiona w autoreferacie. Stąd, również do niej zostaną sformułowane uwagi.

Uwagi ogólne do cyklu

1. Głównym celem cyklu publikacji jest zbadanie znaczenia zmian podaży pieniądza i kredytu oraz luzowania ilościowego dla wzrostu gospodarczego, inflacji i stabilności makroekonomicznej. Osiągnięcie naukowe (wskazany cykl publikacji) ma ponadto dwa cele aplikacyjne. Pierwszym jest wskazanie ról, jakie pieniądz i kredyt powinny odgrywać w polityce pieniężnej. Drugim jest zbadanie potencjalnych zagrożeń inflacyjnych na rynkach dóbr i usług konsumpcyjnych, nieruchomości i akcji związanych ze zmianami podaży pieniądza i kredytu oraz z brakiem technicznej granicy dla zwiększania skali luzowania ilościowego.

Można uznać, iż cel główny został osiągnięty – Habilitant w składających się na cykl publikacjach zbadał i wykazał konsekwencje, jakie dla sfery nominalnej i realnej gospodarki mają zmiany podaży pieniądza, wolumenu kredytu oraz działania mieszczące się w szerokim nurcie QE. Odnośnie do celów aplikacyjnych, również można uznać, iż zostały one osiągnięte, z pewnymi zastrzeżeniami o których mowa będzie w punkcie 6. Warto tu zauważyć, iż niektóre kwestie sygnalizowane przez Habilitanta potwierdziły się w ostatnich latach, nie objętych już badaniami.

2. Habilitant bada wybrane, wysoko rozwinięte gospodarki OECD (Australia, Kanada, Dania, strefa euro, Japonia, Nowa Zelandia, Norwegia, Szwecja, Republika Południowej Afryki, Szwajcaria, Wielka Brytania, Stany Zjednoczone). W dwóch opracowaniach z cyklu przedstawiono także przypadek Polski. Przeprowadzone analizy obejmują okres od lat 70. XX wieku, a więc od momentu fundamentalnych zmian w funkcjonowaniu systemów pieniężnych i charakterze samego pieniądza.

Habilitant nie określił górnej granicy okresu badań, jest nią jednak, jak się wydaje rok 2017. Rzecz jasna, trzeba w którymś momencie zakończyć analizę, trochę szkoda jednak że dr Ryczkowski nie pokusił się w autoreferacie (przygotowanym w

końcu 2022 r.) o choćby krótką dyskusję rezultatów i wniosków w kontekście kryzysu pandemicznego i odbicia inflacyjnego ostatnich lat.

3. W cyklu publikacji przyjęto dwie główne hipotezy. W pierwszej dr Ryczkowski założył, że wielokierunkowe zależności pomiędzy zmianami podaży pieniądza i kredytu z jednej strony, oraz dynamiką cen nieruchomości, akcji oraz inflacją z drugiej strony, stają się pozytywne oraz statystycznie istotne w długim okresie oraz w specyficznych podokresach związanych z gwałtownymi zmianami cen aktywów lub luzowania ilościowego. Założył przy tym, że związek ten jest silniejszy oraz statystycznie istotny szczególnie po globalnym kryzysie finansowym. Zgodnie z drugą hipotezą (powiązaną z pierwszą), wpływ polityki pieniężnej i luzowania ilościowego na wyniki makroekonomiczne (dot. realnego PKB, inflacji, stopy bezrobocia, cen aktywów, stabilności systemu finansowego oraz zaufania uczestników rynku do wypłacalności banków komercyjnych) zależy od uwzględniania informacji o pieniądzu lub kredycie w celach polityki pieniężnej lub funkcjach reakcji banków centralnych oraz różni się w poszczególnych horyzontach czasowych. Szczególnie warto zwrócić uwagę na znaczenie poszczególnych elementów systemu finansowego, których brak w modelach makroekonomicznych uznano po globalnym kryzysie finansowym (jak zwraca na to uwagę autor) za jedną z głównych wad analizy ekonomii głównego nurtu.

Obie hipotezy zdaniem Habilitanta można na podstawie przeprowadzonych badań zweryfikować pozytywnie. Z takim stwierdzeniem można się zgodzić. Oceniając hipotezy należy jednak zauważyć, iż mają one dość techniczny i szczegółowy charakter, jak na odnoszące się do całego cyklu publikacji. Ponadto, Habilitant zakłada, że wybór strategii polityki pieniężnej i uwzględnianie (lub nie) informacji o pieniądzu i kredycie mają doniosłe konsekwencje dla stabilnych cen, realnej gospodarki i w rezultacie dla dobrobytu społecznego. Pierwszej części tego stwierdzenia trudno byłoby zaprzeczyć, nawet bez przeprowadzenia badań. Nieco dziwnie brzmi także stwierdzenie, że „tematyka cyklu publikacji wiąże się z żywotnymi konsekwencjami dla stabilności finansowej i dobrobytu społecznego”.

4. Generalna ocena cyklu jest **zdecydowanie pozytywna**. Podjęta w nim problematyka jest, zwłaszcza w kontekście wzrostu znaczenia zagadnień pieniężnych i stabilności poziomu cen, a także rosnącego skomplikowania warunków prowadzenia polityki pieniężnej, bardzo ważna i ma przy tym duże znaczenie praktyczne. Dr M. Ryczkowski swobodnie porusza się z złożonych zagadnieniach pieniądza, kredytu, QE i wyzwań przed jakimi stały – i stoją – banki centralne w obliczu takich problemów i procesów jak (globalny) kryzys finansowy, Wielka Recesja, kryzys pandemiczny czy warunki deglobalizacji. Badania zaprezentowane w tworzących cykl publikacjach są wielowątkowe, obejmując rozmaite kwestie, w odniesieniu do różnych krajów oraz różnych uwarunkowań. Można przy tym uznać, iż są one komplementarne względem siebie, budując (z zastrzeżeniami, o których będzie mowa w dalszej części recenzji) możliwie pełny obraz rozpatrywanych zagadnień.

Składające się na cykl prace są dobrej jakości, umiejętnie łączące solidne podstawy teoretyczne z bardzo dobrą empirią. Artykuły te zostały opublikowane w dobrych czasopismach – aż osiem z nich posiadało Impact Factor (i to jeszcze przed tegorocznymi zmianami), dziewiątym zaś jest „Ekonomista” – jedno z najbardziej prestiżowych czasopism na rynku polskim. Na uwagę zasługuje też brak czasopism typu „predatory” lub „quasi predatory”.

Na uwagę zasługuje bardzo duży udział prac autorskich w cyklu. Rozumiejąc oczywistą potrzebę i walory współpracy naukowej, w postępowaniach awansowych brak nadmiernej liczby prac pisanych we współautorstwie jest jednak, jak się wydaje, dodatkowym atutem.

5. W szczególności, jako **zalety** przedstawionego głównego osiągnięcia (cyklu publikacji) można uznać:
  - 5.1. Dobre osadzenie badań w literaturze przedmiotu – w zasadzie wszystkie składowe cyklu mają bogatą i aktualną bibliografię. Habilitant zna i umiejętnie konfrontuje się z pracami z badanej problematyki – sekcje „discussion” w rozważanych tu publikacjach są cennym ich elementem, dowodząc dojrzałości badawczej dra M. Ryczkowskiego i głębokiej znajomości badanej przezeń problematyki. Pewne zastrzeżenia, jakie można by tu sformułować, przedstawiono w punkcie 6.2.
  - 5.2. Wprowadzenie ogólnego kontekstu (pkt 4.1) autoreferatu. Jest to czynnik zapewniający spójność całego cyklu, zarysowujący jednocześnie problemy badawcze oraz ich źródła. Warto tu jednak zwrócić uwagę na dwie kwestie. Po pierwsze, Dr Ryczkowski słusznie wskazuje tu na początek lat 70. ubiegłego wieku jako moment, gdy zmieniło się zachowanie agregatów pieniężnych (oraz kredytu). Przyczyny takiego stanu rzeczy wymieniono jednak nieco chaotycznie, zabrakło przy tym przyczyny fundamentalnej – przejścia do warunków pieniądza czysto fiducyjnego oraz uwolnienia kursów. Po drugie, Habilitant za Rzońcą pisze o „ironii historii” związanej z dominacją nie uwzględniającego pieniądza i kredytu „nowego keynesowskiego schematu analitycznego” (kwestia ta będzie poruszona w punkcie 6.) w sytuacji niespotykanego wzrostu wolumenu kredytów. Nie zwraca natomiast uwagi na ironię bodaj jeszcze większą: spadek znaczenia pieniądza w analizach i działaniach banków centralnych przypadał na czas dominacji w mainstreamie monetaryzmu i nowej ekonomii klasycznej, a więc nurtów stawiających pieniądz na piedestale.
  - 5.3. Publikacje do cyklu dobrano adekwatnie, zapewniając – jak już sygnalizowano – ich swoistą komplementarność oraz spójność. Subiektywnie można by zastanawiać się, czy w cyklu konieczne były publikacje dotyczące Polski, a więc kraju, który w niewielkim stopniu ucierpiał w wyniku globalnego kryzysu finansowego, o innej specyfice i kondycji systemu finansowego, niż pozostałe badane kraje. Można zrozumieć oczywiście próby wyciągnięcia wniosków z analizy porównawczej. Zastanawia natomiast, dlaczego nie rozbudowano cyklu o pozycje nazwane przez Habilitanta „komplementarnymi” – zwłaszcza o pozycję (12) oraz, jeśli w cyklu uwzględniono Polskę, o pozycję (10).

- 5.4. Bardzo wysoko należy ocenić instrumentarium i warsztat metodyczny dra Ryczkowskiego. W publikacjach składających się na główne osiągnięcie zastosowano całą gamę interesujących i relatywnie rzadko wykorzystywanych metod ilościowych. Natomiast nawet jeżeli Habilitant stosuje metody bardziej znane, to odnosi je do znacznie dłuższego okresu analizy lub stosuje na większą skalę (np. specyfikacja w pozycji (9) kilkudziesięciu funkcji reakcji dla NBP).
- 5.5. Znaczny wkład do teorii (który jednak przez samego autora został przedstawiony w sposób nieco zagmatwany i mało klarowny), obejmujący m.in. ciekawe i wartościowe wyniki badań (zob. omówienie poszczególnych publikacji składających się na cykl) oraz płynące z nich wnioski (przedstawione w sposób polemiczny w punkcie 7.).
6. Wśród pewnych **mankamentów** głównego osiągnięcia Habilitanta można natomiast (często subiektywnie) wskazać:
- 6.1. Podkreślając już wcześniej dobre osadzenie w literaturze, warto zaznaczyć, że w cyklu brak precyzyjnego określenia wspólnych ram teoretycznych, w jakich toczą się rozważania. Habilitant pisze m. in. o „nowym keynesowskim schemacie analitycznym”, ewolucji poglądów monetarystycznych, szczegółowych koncepcjach QE, inflation targeting i forward guidance. Brak jednak charakterystyki (czy choćby przybliżenia) ogólnego podejścia i konsensusu w kwestii prowadzenia polityki pieniężnej, wypracowanego pod koniec lat 90. ubiegłego. Konsensus ten, wiązany z tzw. Nową Syntezą Neoklasyczną (którą faktycznie niektórzy autorzy utożsamiają z nowym keynesizmem), zapoczątkowaną klasyczną pracą Goodfrienda i Kinga (1997) stanowił szczytowe teoretyczne osiągnięcie głównego nurtu odnośnie do sposobu i zasad realizacji polityki pieniężnej, operacjonalizowane następnie przez większość banków centralnych państw rozwiniętych. Niedostatki tego podejścia (w tym wskazywany przez habilitanta brak uwzględnienia czynników monetarnych) obnażył kryzys lat 2007-2009, nadal jednak pozostało ono głównym punktem odniesienia. Konsensus ten i jego składowe są wprawdzie obecne w poszczególnych artykułach i treści autoreferatu, ale jednak w sposób rozproszony i fragmentaryczny, przez co implikacje poszczególnych założeń tego konsensusu, jak i jego następstwa jego niedociągnięć nie wybrzmiewają tak mocno, jak by mogły.
- 6.2. Ściśle wiąże się z tym kwestia następną. Habilitant wskazuje na poważny (i faktyczny!) problem ekonomii głównego nurtu, jakim było pomijanie kwestii pieniądza i kredytu (oraz całego systemu finansowego) w analizach mainstreamu. Było ono wynikiem pewnych określonych założeń i kształtu wzmiankowanego w poprzednim punkcie konsensusu. Jak się jednak (być może subiektywnie) wydaje, proponowane przez dr. Ryczkowskiego rozwiązania i rekomendacje dotyczące uwzględnienia agregatów pieniężnych i kredytu w modelach banków centralnych, jak i potencjalne korekty celów oraz strategii banków centralnych z tym związane, nie rozwiązują problemu. Nadal bowiem pieniądź i kredyt traktowane są dość mechanicznie, co przy obecnych, fundamentalnych zmianach w kształcie i funkcjonowaniu systemów pieniężnych powoduje coraz większe trudności banków centralnych w realizacji założonych celów. Brak w rozważaniach Habilitanta pewnej, można by rzec,

jakościowej refleksji nad obecnym funkcjonowaniem sfery monetarnej, systemów finansowych i samego pieniądza. Innymi słowy, stanowią one raczej próbę ulepszenia i modyfikacji istniejących rozwiązań praktycznych oraz teoretycznych – z czego oczywiście trudno czynić zarzut, tym bardziej że prace Habilitanta mieszczą się jak najbardziej w spektrum zagadnień poruszanych przez zajmujących się problematyką bankowości centralnej autorów krajowych i zagranicznych. Pojawia się jednak pytanie, czy obecne warunki nie wymagają rozwiązań odmiennych, bardziej o rewolucyjnym charakterze, które mogłyby pozwolić bankom centralnym zachować możliwości wpływania na gospodarkę nawet w obliczu takich zjawisk jak gospodarka 4.0, deglobalizacja, gwałtowny rozwój sfery FinTech, walut cyfrowych. Oczywiście, trzeba pamiętać, że w badanym okresie kwestie te nie były jeszcze tak wyraźne jak obecnie.

- 6.3. Problemem jest też dość jednorodne traktowanie okresu po 1970 roku w badaniach. Tymczasem te niemal 50 lat obejmowało różnorodne kształtowanie się zarówno teorii, jak i praktyki (sam Habilitant dostrzegł to np. w opracowaniu dotyczącym ewolucji poglądów Milтона Friedmana). Należy pamiętać, że był to okres takich megatrendów, jak finansyzacja, globalizacja (prowadząca do tzw. Bretton Woods II), zmiany polityczne czy wreszcie coraz szybszy postęp technologiczny (prowadzący m.in. do spadku znaczenia pieniądza gotówkowego, zmian w popycie na pieniądz oraz rozwoju prywatnych quasi-pieniędzy). Zmiany te nie przebiegały przy tym liniowo i jednolicie w poszczególnych państwach. Jak się wydaje, ponownie uwypukla się tu w publikacjach Habilitanta pewne skrzywienie ilościowe, wyrażające się w niejakiem pomijaniu czynników jakościowych, instytucjonalnych i społecznych.
- 6.4. Pewną pochodną kwestii wspomianej w poprzednim punkcie jest momentami zbyt „techniczny”, wpadający w żargon język (np. „stopy procentowe osiągają efektywną dolną granicę”, „agitatorzy podwójnego mandatu”).

7. Uwagi do sformułowanych wniosków

Odnosząc się do sformułowanych przez Habilitanta wniosków i rekomendacji, stanowiących swobodne podsumowanie cyklu publikacji składających się na główne dzieło, można wskazać następujące kwestie:

- 7.1. Wnioski są dość techniczne, odnosząc się do kształtowania różnorodnych zmiennych, zależności oraz powiązań między nimi; mniej wskazań i uwag bardziej ogólnych, odnoszących się do kwestii z zakresu ekonomii politycznej bankowości centralnej oraz warunków funkcjonowania banków centralnych
- 7.2. Niezależnie od powyższej uwagi, dr Ryczkowski sformułował wiele wartościowych wniosków, pozwalających lepiej zrozumieć związki pomiędzy zmianami podaży pieniądza, wolumenu kredytu, dynamiką cen aktywów, inflacją cen konsumenta oraz kategoriami realnymi
- 7.3. Niewątpliwie, należy zgodzić się z twierdzeniem, że agregaty monetarne i kredytowe powinny odgrywać informacyjną rolę w prowadzeniu polityki pieniężnej, ale podaż pieniądza i jej kontrola nie powinny być podstawą żadnej strategii – jak słusznie zauważa Habilitant, byłoby to kontrskuteczne w warunkach osłabienia się związku przyczynowo-skutkowego między podażą pieniądza a inflacją oraz przy endogenicznym charakter współczesnego pieniądza.

- 7.4. We wnioskach dotyczących strategii celu inflacyjnego oraz możliwości stabilizowania inflacji i/lub bezrobocia brakuje odniesienia do szerszego zagadnienia komplementarności vs substytucyjności celów banku centralnego (oprócz wymienionych, także w zakresie stabilności finansowej).
- 7.5. Z perspektywy okresu po zakończeniu badań dość osobliwie brzmią stwierdzenia o „silnej awersji” NBP względem inflacji.
- 7.6. „Empiryczne wnioski cyklu publikacji wskazują jednak na niebezpieczeństwa ekspansywnej polityki pieniężnej dla wzrostu inflacji, cen nieruchomości i akcji”. Adekwatność tego wniosku dobitnie potwierdziły wydarzenia lat kolejnych, gdzie obserwowaliśmy znaczący wzrost stóp inflacji w większości krajów rozwiniętych – wynikający częściowo z „przestrzelenia” reakcji na kryzys pandemiczny oraz kumulacji efektów poszczególnych programów QE.
- 7.7. „Ilościowa teoria pieniądza może ujawnić się w średnim i długim okresie w wyniku ekspansywnej polityki pieniężnej lub w przypadku zaniechania podstawowego celu stabilizacji inflacji w pobliżu celu przez banki centralne. W warunkach niskiej inflacji związek zmian ilości pieniądza i inflacji może być niewidoczny nawet w długim okresie” – zdanie jest dość niezgrabne (teoria się nie ujawnia) i trudne do zrozumienia.
- 7.8. Pojawia się pytanie, czy rekomendowane przez Habilitanta stabilizowanie przez władze monetarne kredytu „ze wszystkich sektorów” jest możliwe, nawet jeżeli miałyby one na to odpowiedni czas?

Synteza poszczególnych elementów składowych cyklu

[1] Ryczkowski, M. (2020). *Macroeconomic effects of unconventional balance sheet policies in the United States and the Euro area. Panoeconomicus*, 67(5), 627–655.

Autor argumentuje, inaczej niż dotychczasowe prace, że słabsza makroekonomiczna skuteczność QE Europejskiego Banku Centralnego (EBC) wynikała z wyraźnie kontrastujących celów System Rezerwy Federalnej (Fed) i EBC. Habilitant dowodzi, że deklaracje Fed i EBC zaskakująco dobrze znalazły odzwierciedlenie w empirycznych zależnościach między skalą niekonwencjonalnych interwencji a dynamiką realnego PKB i spreadami procentowymi w obu gospodarkach. Jego zdaniem, niekonwencjonalna polityka bilansowa w USA wyjaśniła wzrost gospodarczy pomiędzy 3,2% a 5,3% w okresie od III kwartału 2007 do IV kwartału 2015 roku poprzez znaczne zredukowanie postrzeganego ryzyka kredytowego jeszcze w 2009 roku. EBC, podobnie jak Fed, odpowiedział na wzrost postrzeganego ryzyka kredytowego skupem aktywów finansowych, co zwiększyło sumę bilansową banku centralnego, ale nie wystarczyło, aby istotnie obniżyć postrzegane ryzyko kredytowe i zwiększyć wzrost gospodarczy.

Artykuł oceniam bardzo pozytywnie, zarówno pod względem teoretycznym, metodycznym, jak i jakości rezultatów.

[2] Ryczkowski, M., (2016). *Ewolucja poglądów Milтона Friedmana a polityka pieniężna Fed i EBC w okresie kryzysu finansowego, Ekonomista*, 6, 823–852.

Artykuł uzupełnia nieliczną literaturę podsumowującą poglądy Milтона Friedmana dotyczącą najnowszych osiągnięć w polityce pieniężnej. Autor dowodzi, iż niekonwencjonalne działania Fed i EBC w swoich ogólnych założeniach były niesprzeczne z koncepcjami Friedmana. Na podstawie prowadzonych analiz argumentuje zasadność przypisania większego znaczenia zmianom podaży pieniądza w polityce pieniężnej w warunkach niskich stóp procentowych celem oceny stopnia eks-

pansywności polityki pieniężnej. Jego zdaniem, zakupy aktywów finansowych prowadzone w zdecydowany sposób przez bank centralny mogą wspierać gospodarkę podczas spowolnienia gospodarczego, ale wpływ ten jest stosunkowo krótkotrwały i nie może zapewnić długotrwałego dobrobytu, tym bardziej, że ekspansywna polityka pieniężna może nieść w długim okresie zagrożenia dla stabilności cen oraz gwałtownych wzrostów cen aktywów.

Artykuł ciekawy, ale zachodzi wrażenie że ma swoiste pęknięcie – jak się wydaje, samo rozważenie koncepcji Friedmana starczyłoby jako osobny tekst, rozwiązania empiryczne (choć same w sobie interesujące) stwarzają wrażenie dołączonych nieco „na siłę”.

[3] Ryczkowski, M. & Ręklewski, M. (2021). *Macroeconomic performance of countries across monetary policy regimes from 2000 to 2017*, *Economic Research-Ekonomska Istraživanja*, 34(1), 1224-1243.

Artykuł jest jednym z pierwszych zastosowań szeregowania liniowego i dorobku polskiej myśli taksonomicznej do porównań zachowania inflacji i bezrobocia w państwach OECD przez pryzmat strategii monetarnych. W artykule wykorzystano modele panelowe oraz zmodyfikowaną procedurę opracowaną przez Hellwiga. Nowością artykułu jest, według Autora, okres analizy, obejmujący zarówno czasy „normalne” oraz te po globalnym kryzysie finansowym o porównywalnej długości.

Artykuł interesujący, dostarczający wartościowych wyników odnośnie do wykorzystywania strategii BCI.

[4] Ryczkowski, M. (2021). *Money and inflation in inflation targeting regimes – new evidence from time-frequency analysis*, *Journal of Applied Economics*, 24(1), 17–44.

W artykule oceniono związek podaży pieniądza i inflacji od 1990 roku przez pryzmat ilościowej teorii pieniądza i światowego kryzysu finansowego z 2007 roku w państwach, które przyjęły pełną strategię BCI oraz w Stanach Zjednoczonych, strefie euro, Japonii i Danii. Autor argumentuje, że ilościowa teoria pieniądza może ujawniać się w okresie gwałtownie rosnących cen nieruchomości, ekspansywnej polityki pieniężnej lub w przypadku porzucenia przez banki centralne swojego podstawowego celu, jakim jest stabilizacja inflacji w pobliżu celu. Habilitnat wykorzystuje tu ciągłą analizę falkową, dotychczas stosunkowo rzadko stosowaną do badania dynamiki pieniądza i inflacji. Autor przedstawia dowody wspierające pogląd, iż decydenci w bankach centralnych powinni poszukiwać tzw. kotwicy nominalnej dla luzowania ilościowego.

Artykuł bardzo dobry pod względem metodycznym, ciekawy i zawierający wartościowe rekomendacje.

[5] Ryczkowski, M., & Zinecker, M. (2022). *The interconnectedness of stock prices, money, and credit across time and frequency from 1970 to 2016*, *Technological and Economic Development of Economy*, 28(5), 1182–1220.

Autorzy przedstawiają empiryczne dowody na dominację kredytu w stosunku do dynamiki pieniądza w oddziaływaniu na ceny akcji. Argumentują, że poszczególne teorie sprawdzają się lepiej lub gorzej w określonych horyzontach czasowych lub okresach. W szczególności, zidentyfikowali istotne zależności (zazwyczaj dla częstotliwości typowego cyklu biznesowego, rzadziej dla dłuższego okresu) pomiędzy kredytem a cenami akcji podczas luzowania ilościowego oraz średnio w około 70% przypadków podczas gwałtownych wzrostów i spadków cen nieruchomości. To odkrycie stanowi nowy dowód wspierający teorie o dynamicznych powiązaniach luzowania ilościowego, rynków akcji i nieruchomości.

Artykuł ciekawy, z wartościowymi rezultatami i dobry metodycznie.

[6] Ryczkowski, M. (2020). *Money and credit during normal times and house price booms: evidence from time-frequency analysis. Empirica. 47(4), 835–861*

W artykule wykazano, że przed 1984 rokiem pieniądz w istotny sposób pozytywnie oddziaływał na kredyt w warunkach typowej częstotliwości cyklu koniunkturalnego. Po 1984 roku zależność pieniądza i kredytu osłabła. Mimo tego, zdaniem Habilitanta, powinno się rozróżniać wpływ pieniądza od wpływu kredytu w badaniach empirycznych oraz w decyzjach władz monetarnych. Jego zdaniem, rezygnacja z monitorowania agregatu M3 przez Fed w 2005 r. była przedwczesna, ponieważ M3 skorygowany o realny PKB dostarczał w Stanach Zjednoczonych informacji o przyszłej dynamice kredytu także w „normalnych czasach”.

Artykuł dotyczący bardzo ważnej problematyki, mimo nieco mechanicznego traktowania pieniądza i kredytu zawiera wiele interesujących wniosków.

[7] Ryczkowski, M. (2019). *Money, credit, house prices and quantitative easing – the wave-let perspective from 1970 to 2016. Journal of Business Economics and Management, 20(3), 546–572.*

Autor dowodzi występowania efektu majątkowego podczas gwałtownych zmian cen nieruchomości po 1984 roku. Związek między dynamiką pieniądza/kredytu a cenami nieruchomości był wówczas silny i statystycznie istotny w średnim lub długim okresie. Związki pieniądza/kredytu i cen nieruchomości analizował on w szczególności podczas luzowania ilościowego, a więc kwestii będącej w centrum jego badań. Wkładem artykułu jest to, że większość dotychczasowych badań koncentrowała się jedynie na analizie oddziaływań pomiędzy pieniądzem/kredytem a cenami nieruchomości w jednym kierunku, lub bez możliwości rozróżnienia, czy relacja ta zmienia się podczas gwałtownych zmian cen na rynku nieruchomości, kryzysów, luzowania ilościowego oraz w horyzontach czasowych. Artykuł natomiast porusza również te kwestie, w rygorystycznych ramach metodycznych i teoretycznych.

[8] Ryczkowski, M. (2017). *Forward Guidance, pros, cons and credibility. Prague Economic Papers, 26(5), 523–541.*

W artykule Habilitant bada problem niespójności czasowej podczas stosowania nowego narzędzia komunikacji polityki pieniężnej – tzw. *forward guidance*. Autor systematyzuje w opracowaniu zalety i wady posługiwania się tym narzędziem. Ponadto, rozważa case NBP, który to bank – jego zdaniem – nie przywiązując w swojej strategii oficjalnego znaczenia do luki produkcyjnej, pieniądza i kredytu oraz, posiadając silną awersję do inflacji, był w stanie stosować *forward guidance* w sposób wiarygodny z perspektywy oczekiwań inflacyjnych konsumentów w analizowanym okresie.

Artykuł ciekawy, ale wydaje się, że mógłby być – z zyskiem dla końcowego efektu – podzielony na dwa osobne opracowania. Jedno dotyczyłoby teorii *forward guidance* i solidnego przeglądu tego tematu, drugi natomiast – przypadku NBP. W obecnym kształcie tekst, choć interesujący, wydaje się być nieco niespójny.

[9] Ryczkowski, M., (2016). *Poland as an inflation nutter: The story of successful output stabilization, Zbornik Radova Ekonomskog Fakulteta u Rijeci: Časopis Za Ekonomsku Teoriju i praksu/Proceedings of Rijeka Faculty of Economics: Journal of Economics and Business, 34(2), 363–392.*

W opracowaniu Autor prezentuje dowody na silną awersję NBP do inflacji w okresie do 3 kwartału 2015 roku włącznie. Wkładem do literatury naukowej jest tu analiza aż kilkadziesiątu możliwych funkcji reakcji, podczas gdy w większości opracowań wykorzystuje się zazwyczaj tylko jedną, uznaną za optymalną funkcję lub, w najlepszym razie, niewielką ich ilość. Tymczasem, jak słusznie wskazuje Autor, ustalenie „prawdziwej” funkcji reakcji banku centralnego jest problematyczne, a reguły typu Taylora są wrażliwe na wykorzystywane dane, okresy i metody estymacji.

Podsumowując ocenę głównego osiągnięcia, będącego cyklem scharakteryzowanych w recenzji na poziomie ogólnym, jak i szczegółowo, stanowiącego podstawę ubiegania się o stopień doktora habilitowanego można uznać, iż stanowi ono **znaczny wkład w rozwój dyscypliny ekonomia i finanse**. Ambicja naukowa, dociekliwość badawcza, sprawność warsztatowa, dobre osadzenie w teorii i szeroki zakres rozważań Habilitanta, sprawiają, że sumaryczna ocena głównego osiągnięcia jest w moim przekonaniu wysoce pozytywna.

2.3. Ocena pozostałej działalności naukowej

Po uzyskaniu stopnia doktora nauk ekonomicznych Habilitant poruszał w swoich badaniach różnorodne zagadnienia. Oprócz kwestii stanowiących przedmiot badań w publikacjach składających się na główne osiągnięcie, można w jego dorobku wyróżnić badania dotyczące wynagrodzeń, nierówności i dyskryminacji oraz obszarów rynku pracy a także szeroki nurt opracowań zawierających praktyczne implikacje dla funkcjonowania statystyki publicznej i roli administracyjnych źródeł danych w badaniach rynku pracy

Porównując aktywność dra Ryczkowskiego w okresach przed i po uzyskaniu stopnia doktora należy zauważyć wyraźny, skokowy wręcz przyrost opublikowanych prac. Mianowicie, przed doktoratem Habilitant opublikował 1 rozdział w monografiach oraz 4 artykuły, a po doktoracie (okres około 10 lat) – 48 prac. Oprócz 9 publikacji ujętych w cykl stanowiący główne osiągnięcie, dr Ryczkowski jest autorem lub współautorem 39 prac: 12 artykułów, 3 monografii (w tym jednej stanowiącej pokłosie doktoratu, a o czym Habilitant, co należy docenić, poinformował w autoreferacie), 2 rozdziałów w monografiach, 1 nieopublikowanego raportu oraz 21 prac będących efektem działalności publikacyjnej dla polskiej statystyki publicznej. Nawet jeżeli uznać, że te ostatnie nie są publikacjami *stricto* naukowymi, to jednak można uznać, iż Habilitant wykazał się dobrą aktywnością naukową.

W tym aspekcie warto także podkreślić znaczące zaangażowanie Habilitanta w granty naukowe. Kierował on dwoma grantami, a mianowicie:

- projektem 08141.2015.001-2015.497 pt. „Zastosowanie metodologii UE do zdefiniowania obszarów rynku pracy w Polsce” w ramach modułu Eurostatu 08.1.41: „Regional statistics and their coordination” o tytule: „Data collection for sub-national statistics Labour Market Areas”; Okres Realizacji: od 1 stycznia 2016 do 28 kwietnia 2017; źródło finansowania: Komisja Europejska, Eurostat oraz Główny Urząd Statystyczny, budżet grantu: 52019,36 EUR;
- projektem 2017/26/D/HS4/00116 pt. „Podaż pieniądza, kredyt a zmiany cen nieruchomości z perspektywy analizy falkowej” w ramach konkursu „SONATA 13”; Okres Realizacji: od 10 kwietnia 2018 do 9 kwietnia 2020, źródło finansowania: Narodowe Centrum Nauki, budżet grantu: 77 200 PLN.

Ponadto, dr Ryczkowski był tzw. ekspertem wiodącym w projekcie „Opracowanie metodologii i oszacowanie liczby pracujących w gospodarce narodowej według głównego miejsca pracy i miejsca zamieszkania na poziomie NTS 4, stopy bezrobocia rejestrowanego na poziomie NTS

5 oraz miar wynagrodzeń brutto na poziomie NTS 4”, realizowanym w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014-2020 pn. „Statystyka dla polityki spójności. Wsparcie systemu monitorowania polityki spójności w perspektywie finansowej 2014-2020 oraz programowania i monitorowania polityki spójności po 2020 roku” (okres Realizacji 1.09.2017-30.11.2018; źródło finansowania: UE (Komisja Europejska), budżet grantu: 800 000 PLN) oraz ekspertem w projekcie 07112.2016.004-2016.595 pt. „Poprawa wykorzystania administracyjnych źródeł danych (L5S.VIP ADM/N WP6) Badania pilotażowe i ich zastosowania” w ramach celu Eurostatu 07.1.12: „Modernisation of social statistics” (okres realizacji: 1.11.2016-27.04.2018, źródło finansowania: UE (Komisja Europejska), budżet grantu: 109 776,55 EUR).

2.4. Ocena istotnej aktywności naukowej realizowanej w więcej niż jednej uczelni, instytucji naukowej lub instytucji kultury, w szczególności zagranicznej

Pominąwszy wspomniane w poprzednim punkcie granty finansowane przez KE, aktywność naukowa realizowana w więcej niż jednej uczelni, w szczególności zagranicznej, była raczej skromna. Habilitant wygłosił 15 referatów na konferencjach, warsztatach i seminariach międzynarodowych (z czego 2 w Czechach, po jednym w Hiszpanii i Włoszech), zrecenzował 37 tekstów nadesłanych do międzynarodowych zagranicznych czasopism naukowych indeksowanych w bazie Journal Citation Reports, wygłosił dwa wykłady dla studentów zagranicą w 2016 (Czechy) i 2022 roku (Gruzja), a także odbył dwie zagraniczne wizyty studyjne dotyczące poszerzenia współpracy Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu z Brno University of Technology (Czechy) w 2016 roku oraz wymiany doświadczeń polskiej i francuskiej statystyki publicznej w 2017 roku dot. modelowania dyskryminacji kobiet na rynku pracy w Institut National de la Statistique et Etudes Economiques, Alliance Experts en Transmission et Finance. Ponadto, dr Ryczkowski współpracuje z Brno University of Technology (Czechy) od 2015 roku.

Z powyższych informacji wynika, że – oprócz grantów – brak tutaj bardziej długofalowej i długookresowej aktywności i współpracy naukowej realizowanej poza macierzystą uczelnią. Niemniej, pozytywnie można ocenić współpracę z uczelniami czeskimi oraz aktywność recenzencką.

2.5. Informacje naukowometryczne

Jeśli chodzi o wskaźniki cytowań prac Habilitanta, nie są one wysokie. Liczba cytowań według Scopusa to 29 (16 bez autocytowań), według Google Scholar – 105(77), według Research Gate – 13, a według Web of Science Core Collection –31(17).

Indeks Hirscha według Google Scholar wyniósł w rozpatrywanym okresie 4, według Scopus – 2 oraz według Web of Science Core Collection – 3.

Wskaźniki cytowań na tym poziomie świadczą niestety o niewielkiej rozpoznawalności Habilitanta w środowisku krajowym i międzynarodowym. Co więcej, publikacja o największej liczbie cytowań (40 wg Google Scholar) to opracowanie „Gender Pay Gap in the micro level – case of Poland”, a więc publikacja niejako „poboczna” w dorobku Habilitanta.

2.6. Dorobek dydaktyczny, organizacyjny i popularyzatorski

Dorobek Habilitanta w wymienionych obszarach jest duży. W ramach prac związanych z dydaktyką jest on (lub był) koordynatorem przedmiotów prowadzonych w języku angielskim na Wydziale Nauk Ekonomicznych i Zarządzania UMK w Toruniu: Master's Diploma Seminar, Competition Policy in EU, Attractiveness at the Labour Market, Travel and Tourism in National Economy, Financial Crises, International Economy Competitiveness, International Financial Institutions, Principles of Macroeconomics, jak i koordynatorem przedmiotów prowadzonych w języku polskim na Wydziale Nauk Ekonomicznych i Zarządzania UMK w Toruniu: Ekonomia integracji europejskiej, Mikroekonomia, Mikroekonomia II, Strategie rynkowe przedsiębiorstw, Podstawy ekonomii, Praktyki nieuczciwej konkurencji a gospodarka, Współczesne problemy makroekonomiczne. Dr Ryczkowski prowadził ponadto liczne wykłady i ćwiczenia Na Wydziale Nauk Ekonomicznych i Zarządzania UMK w Toruniu oraz w Wyższej Szkole Gospodarki w Bydgoszczy. Wypromował ponadto 51 prac licencjackich i magisterskich (w tym 14 w języku angielskim).

Jeśli natomiast chodzi o działalność popularyzatorską, Habilitant upowszechniał wiedzę ekonomiczną podczas licznych wykładów dla uczniów liceów ogólnokształcących (także w ramach przygotowania do olimpiad ekonomicznych), studentów oraz innych. Udzielał również licznych wypowiedzi dla mediów lokalnych i ogólnokrajowych.

W ramach prac związanych z dorobkiem organizacyjnym, dr Ryczkowski od 2022 roku jest wydziałowym opiekunem kierunku Economics (II stopnia) na WNEiZ UMK w Toruniu. W 2021 roku pracował w dwóch katedralnych komisjach uaktualniających treści kształcenia uaktualniono treści kształcenia oraz formy uzyskiwania zaliczeń oraz w Wydziałowej Komisji Jakości (weryfikacja i modyfikacja standardów prac dyplomowych). Z kolei w latach 2017-2021 roku pracował w zespole ds. poprawy jakości kształcenia na WNEiZ UMK w Toruniu, kontrolując i zapewniając zgodność procesu kształcenia z międzynarodowymi standardami jakości AACSB dla uczelni biznesowych (Wydział Nauk Ekonomicznych i Zarządzania UMK w Toruniu uzyskał tę akredytację jako pierwsza publiczna uczelnia biznesowa w Polsce).

3. Konkluzja

Podsumowując przedstawione w recenzji informacje i uwagi można sformułować ogólną konkluzję co do osiągnięć dra Macieja Ryczkowskiego. Przede wszystkim, należy wskazać, iż cykl publikacji wskazany przez Niego jako główne osiągnięcie, będące podstawą ubiegania się o stopień doktora habilitowanego, stanowi spójne, ambitne oraz stojące na wysokim poziomie naukowym dokonanie, dowodzące bardzo dobrej orientacji Habilitanta w badanej problematyce, Jego ciekawości badawczej oraz biegłości warsztatowej. Na podstawie dotychczasowych rozważań można przy tym uznać, iż wzmiankowany cykl stanowi znaczący wkład w rozwój dyscypliny finanse i ekonomia, w aspekcie pogłębionej charakterystyki roli i znaczenia pieniądza oraz kredytu we współczesnej polityce monetarnej, a także wskazania ich wpływu na poszczególne agregaty makroekonomiczne – zarówno w aspekcie teoretycznym, jak i w praktyce działania banków centralnych.

Równie pozytywnie można ocenić pozostałą działalność naukową, w tym zwłaszcza realizowane granty oraz znaczący rozwój aktywności badawczej Habilitanta w porównaniu z okresem przed uzyskaniem przez niego stopnia naukowego doktora.

Ocena istotnej aktywności naukowej realizowanej w więcej niż jednej uczelni, instytucji naukowej lub instytucji kultury, w szczególności zagranicznej, pozostałych elementów dorobku naukowego Habilitanta, nie jest już tak jednoznacznie pozytywna. Niemniej, mimo sformułowanych zastrzeżeń, również można uznać, iż w tym zakresie dr Ryczkowski wykazał się pewnymi osiągnięciami.

Zdecydowanie *in plus* wypada ocena pozostałych obszarów aktywności Habilitanta, zgodnie jednak z ustawą, nie stanowią one już (jak to miało miejsce w odniesieniu do poprzednich ram prawnych) kryteriów oceny. Niemniej, rzutują one na całość zaangażowania i aktywności Habilitanta jako pracownika naukowo-dydaktycznego.

Formułując zatem finalną konkluzję, stwierdzam, iż całość dorobku Habilitanta (ze szczególnym uwzględnieniem głównego osiągnięcia) oceniam pozytywnie i ocena ta pozwala mi wnioskować za nadaniem dr. Maciejowi Ryczkowskiemu stopnia doktora habilitowanego. Stwierdzam, że dorobek Habilitanta spełnia wymogi Ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2018 r., poz. 1668, z późn. zm., art.219), a w szczególności kryteria oceny osiągnięć osoby ubiegającej się o nadanie stopnia doktora habilitowanego, dotyczące znaczącego wkładu w rozwój dyscypliny ekonomia i finanse.

W związku z powyższym rekomenduję Radzie Dyscypliny Naukowej Ekonomia i Finanse Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu poparcie wniosku dra Macieja Ryczkowskiego o uzyskanie stopnia naukowego doktora habilitowanego w dziedzinie nauk społecznych, w zakresie dyscypliny ekonomia i finanse.

Dr hab. Paweł Marszałek, prof. UEP